

oppervlakkige contacten kunnen hebben, lijken deze diepgang en betekenis te missen. Jongeren in een *identity diffusion* lijken op drift te zijn geraakt en missen een soort innerlijk sturende instantie." Die oppervlakkigheid van ideeën en de eenzaamheid die deze jongeren ervaren, weet Gilis zeer goed te tekenen. Vooral het snelle ritme waarmee dialogen en situaties elkaar opvolgen (voornamelijk in het eerste deel) legt een soort hypothese op de mogelijkheid tot luisteren naar elkaar en op het zoeken naar enige diepgang in de relaties. Relaties, het ontstaan ervan en hun teloorgang, het stuk zit er vol van: Marie heeft jaren het hoofd boven water gehouden met de dichter Petrell, die een relatie zat aangaan met Irène, een studente die, in tegenstelling tot de anderen, heel hard heeft moeten werken om te slagen, oorzaak van heel wat opgekropte frustraties. Freder, die veel langer over zijn studie doet dan de anderen, heeft blijkbaar een seksuele relatie met Désirée, gravin en uiterst begaafd, die op haar beurt een lesbische relatie zal opbouwen met de gedesillusioneerde Marie. Lucy, de meid, is verliefd op Freder, die haar echter gebruikt: hij doet haar stelen en tippelen. Het blauwe oog van Lucy is ongetwijfeld van hem afkomstig. Wie geen duidelijke relatie heeft met iemand is Alt, een gladgestreken, impotente, bemoedeende, met streepjeshemd en grijs flanellen broek uitgedoste arts. Of de anderen minder alleen zijn dan Alt valt te betwijfelen. Wel is hij jaloers op hun mogelijkheid tot het aangaan van banden. Wanneer hij Marie doet kotsen door zijn vinger in haar mond te steken, komt dat over als een wraakneming op hun schijnbaar geluk. Het gevoel van onmacht, van gebrek aan voldoening dat we bij alle personages terugvinden, laat Gilis verschillende malen uiten door het gebruik van fysiek geweld. Men trekt aan elkaars haren, een arm wordt op de rug gewrongen, men duwt elkaar op de grond, Irène wordt aan haar haar vastgebonden dat nadien door Freder wordt losgeknipt. Het contrasteert met de hartstochtelijke, soms woeste omhelzingen van Irène en Petrell, Lucy en Freder, Marie en Désirée. Die paradox tekent een fundamenteel gevoel in de voorstelling: wanhoop. Ik wees er reeds op dat het snelle en zeer fysieke spel dat mooi veruitlijken. Dat dat inderdaad op een specifieke manier werkt, wordt duidelijk als blijkt dat je je er als toeschouwer vaak gefrustreerd door voelt. Je wordt overspoeld door het

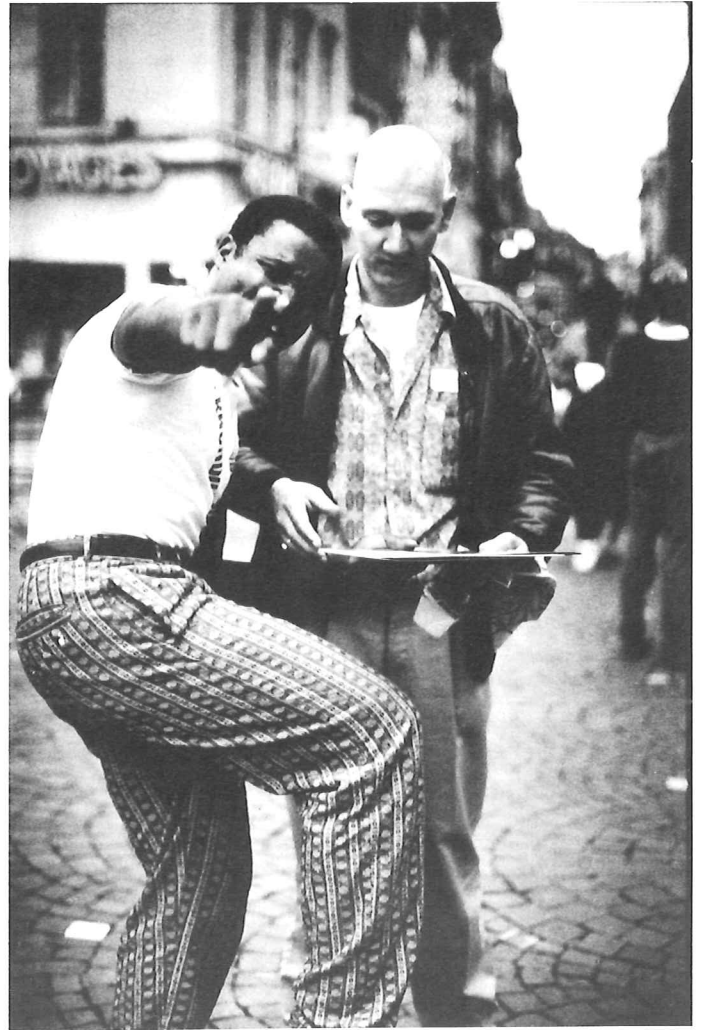
drama, dat je geen tijd laat voor reflectie. Dat is waarschijnlijk ook de reden waarom je je nooit helemaal tot de voorstelling betrokken voelt: het is allemaal wat te veel en te groot. Soms heeft het ook iets weg van het groteske, zoals wanneer Freder rondloopt in rode bikini met zwarte bollen en bottines, zijn boekentas onder de arm.

Het tweede deel wordt gekenmerkt door een doorgedreven theatraliteit. De leerboeken liggen als mazelen over het toneel verspreid; versterker, luidsprekers, draden zijn zomaar op de scène geplaatst; rechts staat een reeks flessen zonder etiket, netjes op een rij en ongelijk met wijn gevuld. Die grotere theatraliteit brengt een groter gevoel van artificialiteit en decadentie met zich mee: de strijd tegen de ontmoediging lijkt opgegeven. Het tempo in dit tweede deel is rustiger; het stuk kabbelt gelaten verder. De personages liggen, hangen of zitten tegen de wand. De sfeer is er een van berusting, maar niet in een lot dat door deze jongeren zelf met het volle bewustzijn is bepaald, maar door een lot dat hen heeft platgewalst buiten hun wil om. Dat Desirée uiteindelijk de zelfmoord verkiest boven zichzelf te prostitueren en dat Freder Marie doodbijt - een logisch uitvloeisel van al het meer of minder ingehouden fysiek geweld - ervaar je dan ook niet als oplossingen, maar als de minst grote nederlagen. In dit laatste fragment verschijnt Freder als een reusachtig, statisch hert. "Misschien een soort vleesgeworden Es", zei Gilis na de voorstelling. Opnieuw een bevreemdend element in de voorstelling.

Toppunt van cynisme is voor mij de slotscène. Terwijl Freder Marie de keel overbijt, komt Alt vrolijk fluitend de scène op, scheurt wat bladzijden uit een boek en stookt er een vuurtje mee. Het lijkt wel het failliet van de mogelijkheid tot relaties tussen mensen. Alt staat daar voor het publiek, zich verkneukelend in zijn eigen lot: eenzaamheid. Zijn "redding voor de catastrofe".

Maarten Van Steenberghe.

Gezelschap: Arca; tekst: Ferdinand Brückner; regie: Herman Gilis; decor: Marc Cnops; spel: Aafke Bruining, Koen De Bouw, Geert De Smet, Vera Puts, Caroline rottier, Lukas Vandeneynde, Hélène Suyderhorst. Gezien in Arca op 31 januari en 6 februari 1991. Gezien in deSingel te Antwerpen op 3 januari 1991.

Dirk Vercruijsse Foto Stefan De Batselier

In memoriam Dirk Vercruijsse

Op 30 januari van dit jaar overleed Dirk Vercruijsse. Hij was 38. Van die 38 jaren bracht hij er 9 door met vechten tegen de kanker die hem velde. Het waren, desondanks, prachtige jaren. Dirk balanceerde tussen woede en hoop, oefende aanvaarding, werd wijs. Wijzer.

In 1977 vervogde Dirk Vercruijsse, als gewetensbezwaarde, de prille quipe van de Brusselse Beursschouwburg. Van 1979 tot 1986 was hij artistiek leider van de Beurs en van het Mallemtfestival. Na 1986 moest hij, als gevolg van zijn ziekte, meer en meer werk delegeren en tekende hij enkel nog voor het concertprogramma.

In de jaren tachtig werd de Beurs een van de pleisterplaatsen van het

nieuwe Vlaamse theater. Maar in Dirks programma was ook plaats voor pop- en rockconcerten (met feilloze speurzinnen haalde hij jong poptalent naar Brussel, voor het internationale erkenning kreeg), voor wereldmuziek (lang voor het *bon ton* werd, waren op Mallemt al de eerste afropop-klanken te horen), voor een stukje nieuwe muziek, voor dans en Nieuw Variété...

Dirks programma was een beetje als de muziek van de Engelse componist Simon Jeffes en diens Penguin Café Orchestra, die we presenteren in de Beurs en op Mallemt: een subtiele, persoonlijke en intelligente vermenging van invloeden uit folk, rock, etnische muziek, klassiek, avant-garde, ... dat alles doortrokken van een vleugje humor. Niks dogmatisch of zwaartillend, maar grappig en licht. Als het leven zelf.

Tot in het Penguin Café, Dirk.
Johan Wambacq